

Groepsdruk

Voorwoord

Als je bij een groep hoort, gedraag je je vaak zoals de rest. Meestal is dit een veilige keuze, maar soms doen we daardoor zaken die ons in de problemen kunnen brengen. We spreken dan van negatieve groepsdruk. Jongeren zijn meer dan wie ook gevoelig voor wat anderen van hen vinden. Dat geldt ook als ze samen deelnemen aan het verkeer. Gecombineerd met het feit dat je als jongere moeilijker risico's kan inschatten, vergroot daardoor de kans op ongevallen.

Eindtermen

Gemeenschappelijke stam: 12, 13
context 1: 13, 14

Doelen

- De leerlingen kunnen voor- en nadelen van groepsdruk uitleggen aan de hand van voorbeelden.
- De leerlingen kunnen de gevolgen uitleggen van negatieve groepsdruk in verkeerssituaties.
- De leerlingen kunnen signalen en het ontstaan van groepsdruk herkennen.
- Ze kunnen tips opnoemen om zich te wapenen tegen negatieve groepsdruk.

Timing

Deze les duurt 50 minuten.

Materiaallijst

- projectie + internet
- PPT (in bijlage)
- blaadje papier voor de leerlingen

Les

Klasgesprek:

Stel de volgende vragen aan de leerlingen:

- Wie kan er een voorbeeld geven van een persoonlijke prestatie (bv. in de sport) die alleen maar mogelijk was omdat er anderen (ploegmaten, publiek, ...) bij waren? Hoe verliep dat?

We spreken in dit geval van positieve groepsdruk: het gedrag of de aanwezigheid van andere personen leidt tot (positieve) gevolgen die anders onmogelijk zouden zijn

- Wie deed als eens iets in het verkeer waarvan je wist dat het verkeerd was en mogelijk gevaarlijk kon zijn? Wat deed je dan en wat waren de omstandigheden (bv. alleen of in groep)?
Gedraag je je anders in het verkeer als je alleen bent dan wanneer je in groep bent en waarom?

Als we onder invloed van de groep bewust zaken doen die voor onszelf of voor anderen schadelijk kunnen zijn, spreken we van negatieve groepsdruk.

Start de presentatie.

De leerlingen leggen een zelftest af over hoe vatbaar ze zijn voor groepsdruk in het verkeer. Ze doen dit door 6 situaties te beoordelen. De instructies voor de test staan op de inleidende slides.

Aandachtspunten voor de leerkracht:

- Om ervoor te zorgen dat de leerlingen eerlijk antwoorden, verloopt de quiz in stilte. Spontane reacties kunnen leiden tot sociaal wenselijke antwoorden. De score van elk leerling blijft anoniem. Het is dus niet nodig om antwoordbladen van leerlingen te verzamelen.
- In de notities van de antwoordslides staan vragen die je kan stellen aan de leerlingen om te doorgronden wat de gevolgen zijn van hun gedrag en van groepsdruk. Dit is essentieel voor de oefening.

Groepsdruk herkennen en leren weerstaan:

Groepsdruk ontstaat meestal spontaan en vaak zijn we er ons niet bewust van. Aan de hand van een (fictief) krantenartikel leer je hen om groepsdruk te herkennen en hoe er zich tegen te wapenen.

Het krantenartikel staat op de laatste slide van de presentatie.

Info voor de leerkracht:

- Bromfietzers klasse A (max. 25 km/u) en klasse B (max. 45 km/u) en hun passagiers moeten een helm dragen.
- Om passagiers mee te mogen nemen, moet de bestuurder van een bromfiets minstens 18 jaar zijn.

Groepsdruk herkennen:

Leid het gesprek met de volgende vragen:

- Hoe kwam het dat Dorien meegereden is met die bromfiets én zonder helm? Was het haar eigen idee? Werd ze uitgedaagd? Deed ze het omdat ze met velen waren en iedereen dat deed? Dit zijn mogelijke antwoorden:
 - Iedereen die er was deed mee, ze wou niet "uit de toon vallen".
 - Er is 1 persoon of een klein groepje in een (grote) groep die ermee begint en de rest van de groep doet mee. Niemand zegt iets over de helm of dat je geen passagier mag meenemen als je jonger bent dan 18 jaar.
 - Wellicht was niet iedereen even enthousiast over het idee of het plan, behalve de personen die het voor het zeggen hebben.

- Kom je zelf wel eens in ongemakkelijke of gevaarlijke situaties in groep? Hoe voel je je dan?
 - Je zou het nooit in je hoofd halen om zelf met zo'n idee af te komen.
 - Je hebt het gevoel dat je op dat moment liever niet aanwezig was geweest: verkeerd moment, verkeerde plaats...
- Komt er reactie? Wanneer wel? Wanneer niet? Waarom?
 - Je durft/mag/kan niets anders doen dan de rest van de groep, dat wordt dan als niet cool beschouwd.
- Stel je voor dat Dorien eerst zei dat ze niet wou meerijden? Hoe hebben de anderen gereageerd? Maak je dat zelf ook mee?
 - Er worden grapjes gemaakt over iemand van de groep niet meedoet.
 - Er is weinig respect voor een afwijkende mening.

Weerstaan aan negatieve groepsdruk:

Het vraagt moed, maar ook inzicht om aan groepsdruk te weerstaan. De leerlingen oefenen dit aan de hand van de situatie in het artikel.

Leid de oefening met de volgende vragen:

- Stel dat ze jou uitnodigen om achterop een bromfiets te stappen. Wat denk jij dan? Wat gaat er allemaal door je hoofd?
 - Om te beginnen moet je zelf weten wat je wel en niet wilt, wat je normen zijn en waar je je goed bij voelt.
- Wat denken de anderen? Weet dat de kans groot is dat anderen de situatie ook niet leuk vinden. Alleen durven ze dat net als jij niet te zeggen omdat ze net als jij last hebben van die groepsdruk. Hoe komt het dat we toch meedoen?
 - Je hoort bij de groep en wil erbij blijven horen, geen watje zijn,

- Wat zou je kunnen doen om niet mee te doen aan de selfies?
 - Een smoes verzinnen (is geen foute oplossing).
 - Iets zeggen omdat je dit echt niet wil (zo leer je om te weerstaan).
- Hoe zeg je dat dan? Wat zeg je best wel en best niet?
 - Het is belangrijk dat je duidelijk maakt hoe jij je in een bepaalde situatie voelt.
 - Als je dat doet:
 - spreek dan in de ik-vorm;
 - vertel wat die situatie of dat gedrag met je doet;
 - zeg duidelijk en ronduit wat je bedoelt;
 - vermijd verwoordingen met 'een beetje', 'misschien' en 'ik weet het niet maar...';
Ik vind het veel te gevaarlijk op een brommer!
 - zeg wat je anders zou willen;
Ik vind dat we dat niet moeten doen, er zijn trouwens geen helmen.
 - geef de ander de kans om te reageren.
Stel dat iemand zijn helm aanbiedt?! Nee, ook met een helm ga ik nog niet achterop zitten.
 - Zoek medestanders om te reageren.
Ik ga terug naar Julie, Jens, gaan jullie mee?

TOT SLOT

Als je door groepsdruk in een ernstige of heftige situatie terecht zou komen, dan kan het helpen om met iemand van buiten de groep te praten of aan de bel te trekken bij mensen die je vertrouwt. Heb jij iemand bij wie je hiervoor terecht kan?

Bromfietspassagier omgekomen in Heulegem.

Zaterdagmiddag is een 15-jarig meisje overleden bij een tragisch ongeval. Een getuige verklaart dat verschillende jongeren met bromfietsen aan het rondrijden waren in de buurt van de fietsbrug in Heulegem. Dorien van W. had als passagier plaatsgenomen op de bromfiets van de 16-jarige

Bjorn L. Om een nog onbekende reden reed de bromfietser in een flauwe bocht rechtdoor en knalde hij tegen een muurtje. De passagier die geen helm droeg overleefde die klap niet. De bestuurder werd slechts licht gewond.